

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Μ. ΒΙΣΑΝΘΗ. «Μερικοί Μετανάστες» (Ἐκδ. Μαυρίδη, 1930).

Τὴν ἐξέλιξη τοῦ *κ. Βισάνθη* ὡς διηγηματογράφου τὴν παρακολουθοῦμε καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει. Ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς τοῦ εἶχαμε βρεῖ πολλά προτερήματα. Στὸν τόμο του διηγημάτων ποὺ κρατοῦμε τὸν εἶδαμε πολὺ πῶς μεστωμένο στὸ γράψιμο χωρὶς καὶ νᾶχει χάσει μὲ τὴν πῶς ἐπεξεργασμένη φόρμα κατὰ τὸ ἰδιόρρυθμο, τὸ ἀμερικάνικο ἴσως, ποὺ ἔχει στὸ στυλ του. Πολλοὶ θὰ ποῦνε πὼς εἶναι ἐπίπλαστο, ἐκζητημένο, ἐμεῖς πιστεύομε πὼς ταιριάζει καὶ ἑναρμονίζεται μὲ τὴν ἐν γένει ὑφή τῶν διηγημάτων του. Τὰ θέματά του ἰδιότροπα διαλεγμένα, ἰδιότροπα παρουσιασμένα μὲ κατὰ τὸ ἀκαθόριστο στὸ πρῶτο διάβασμα, μὰ τόσο καλά ψυχολογημένα.

Τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου «Μερικοὶ μετανάστες» μπορεῖ βέβαια νὰ μὴ τὸν θεωρήσουν μερικοὶ ὡς τὸν πῶς κατάλληλο, ἂν πάρομε τὸ «μετανάστες» γὰρ τὸν δικό μας μετανάστη ἀποκλειστικά. Μὰ γενικά, πλατειᾶ παρμένος ταιριάζει καὶ στὸν «αὐτοκράτορα τῶν Νέγκρον» καὶ στὸ ἢ «Εὔα ποὺ θὰ γινόταν Μαργαρίτα» καὶ στὸ «Ἡ παραστροφημένη Σόνια» καὶ στὰ ἄλλα ἔργα τοῦ τόμου. Καθένας ποὺ φεύγει ἀπὸ τὸν τόπο του γι' ἄλλου εἶναι μετανάστης καὶ στὴν Ἀμερικὴ ὅπου ζεῖ ὁ Βισάνθης εἶναι λογιῆς λογιῆς μετανάστες ποὺ μποροῦν κάλλιστα νὰ ἐνδιαφέρουν ἕνα τεχνίτη ποὺ δὲν γράφει μόνα στὴ δική του φιλετική περιοχὴ.

Τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς εἶναι τὸ κύριο γνώρισμα τῶν διηγημάτων τοῦ *κ. Βισάνθη*. Οἱ τύποι του ἂν δὲν εἶναι ἀπτοὺς μεγάλου ἤρωος εἶναι πολὺ ἀντιπροσωπευτικοὶ τῆς ἰδέας τοῦ συγγραφέα, καὶ εἶναι ἀληθινοὶ, ζωντανοὶ ἄνθρωποι ψυχολογημένοι ἀνάλογα μὲ τὴν θέση τους καὶ ἔντονα χαρακτηρισμένοι.

Ὁ Δόκτορας Γιονάθαν Τζόνσον, τοῦ «ὁ αὐτοκράτορας τῶν Νέγκρον» εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα συγχρονισμένη φυσιογνωμία καὶ ὁ γέρος στὸ «Ἐνα περιστατικό» πολὺ συμπαθητικὸς ρωμῆος μετανάστης. Ἀσφαλῶς δὲ τὸ διήγημα αὐτὸ μὲ τὴν ζωντανὴ του πλοκή, τὴν μελετημένη παρουσιάσιν του καὶ τὴν ἔντεχνα χρωματισμένη ψυχολογία του εἶναι ἀπτά πῶς καλά τὸν βιβλίου.

«Ἡ κόρη τοῦ Αὐτόχερα» ἐπίσης γερά δουλεμένο, καθὼς καὶ ὁ «ὁ γλυκὸς βασανιστής». «Ἡ Εὔα ποὺ θὰ γινόταν μαργαρίτα» εἶναι κείνο ποῦχει πῶς φανερὴ τὴν κάποια τάση ποὺ δείχνει γενικά ὁ συγγραφέας γὰρ τὴν εἰρωνεία—ἕνα σατυρικὸ παιχνίδισμα ποὺ πάντα διαφαίνεται στὰ ἔργα του.

P. Σ.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΟΛΕΜΗ «Γκρεμισμένες ψυχές» (Ἀθήνα—Τύποις Ρούτσι καὶ Ἰβράκη—1930).

Τοῦ θανάτου ἢ ἰδέα κυβερνᾷ ὅλη σχεδὸν τὴν ἔμπνευσι τοῦ *κ. Γολέμη* στὴν συλλογὴ του αὐτή. Προμάντευμα τοῦ μοιραίου ποὺ πλησιάζει ἀδυσώπητα καὶ ἀναπόφευκτα :

«Πέφτουν τὰ φύλλα ἀπ' τὸ δέντρο
κι' ἐμὲ μιὰ θλίψη σφίγγει
γιατὶ διαβαίνουν οἱ καιροὶ
κι' ὄλο τὸ μνήμα ἀνοίγει».
(«Πέφτουν τὰ φύλλα»).

Μιά μελαγχολία παντού. Τό κάθε τι πού βλέπει ή πού αισθάνεται ό ποιητής—κυριευμένος άπ' τίς μαύρες σκέψεις του—του φέρνει θλίψη. Η φύσις φαίνεται νά του δίνει κάποιαν άνακούφισι, μα κι' αὐτή προσωρινή. Τό σύμβολο τῆς άνοιξιάτικης βλαστήσεως, πού εἶνε τόσο εφήμερη, συχνά τό προσαρμόζει στην ἴδια του ζωή. Οἱ στοχασμοί γοργοπετοῦν στην σκέψι του άνάλαφρα, χωρίς ὅσ-τόσο νά φθάνη ὁ ποιητής πουθενά σέ κανένα συμπέρασμα. Η άμφοβολία γιά τήν ὑπαρξί του μετά τόν θάνατο τόν κυνηγά: τό αἰώνιο «ποιός ξέρει», («Σά σβύσω»). Συχνά πάλι ξαναγυρίζει στά περασμένα του και άναπολεἶ «κάποιες βραδυές, αὐγούλες, μεσημέρια...» («Πικραγουριές»). Σέ δύο-τροία ποιήματά του δείχνει διάθεσι ἐπιστροφῆς («Τό καταγώγειο», «Ἄνθισμα»). Ἄλλά μάταια ζητεἶ νά ξυπνήση πεθαμένους πιά ἤχους. Και ὁ τόνος στά ποιήματά του αὐτά εἶνε τόσο ρητορικός και κρύος...

Ἡ μορφή τῶν ποιημάτων του κ. Γολέμη εἶνε παρημελημένη κάπως. Οἱ στίχοι του πολὺ άπλοἰ. Οἱ ὁμοιοκαταληξίεις πτωχές. Δέν μπορῶ νά χαρακτηρίσω παρά ὡς άκαλαισθητους, στίχους αὐτῆς τῆς γραμμῆς:

«Μοῦ κατατσάκισε τῆ ραγισμένη μου καρδιά
κι' ἐσκόθηκα μέ μιᾶς νά σύρω τό χορῶ
κι' ὕστερα νά γλυστρήσω
στοῦ κόσμου τόν γκρεμό
προτοῦ νά συντριφθῶ
άπ' τό φοιχτό στοιχείο».
(«Τό Καταγώγειο»).

Ἄλλά εὐτυχῶς ὑπάρχουν και οἱ σχετικῶς καλοἰ στίχοι στό βιβλίό του κ. Γολέμη.

Γ. Α. Π.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΣΥΛΒΙΟΥ: «Τά μάγια». Συμρνεἶτες ἠθογραφίεις. Ἐκδότης Ἄριστείδης Μαυρίδης, Ἀθήνα 1931.

ΕΛΛΗΣ Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ: «Σκληροἰ ἀγῶνες γιά μικρῆ ζωή». Λιγήματα. Ἀθήνα 1931.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«Νέα Ἐστία». 15 Μαρτίου. Στην πρώτη σελίδα ἓνα ξεχωριστό ποἴημα τῆς Μυριώτισσας «Βραδυάζει». Αναδημοσιεύομε τό 2ο τετράστιχο πού εἶναι άπτά ὠραιότερα:

«Σάν τῆ γυναἶκα πού ἔφυγε τό ταἶρι της στά ξένα
και μοναγά γιά ν' ἀξιωθῆ μιᾶ μέρα νά τό ἰδῆ
«κρατιέται, μ' ἀργοσῶνεται και γίνετ' ὀλοένα
πιο διάφανη,—στά μάτια της φεγγρίζει πιά ἡ ψυχῆ».

Συνεργασία: του Θράσου Καστανάκη, Ἀπό τά σημειώματα του Μαζέπη». Λιγήμα τῆς Νίκης Πέρδικα. Γλωσσολογικά του Φιλήντα.